

Spis treści

Słowo wstępne 11

Przedmowa: Sprawiedliwość powszechnej swobody przedsiębiorczości: Arystoteles,
Hayek, Tocqueville i Rawls Edmund S. Phelps 13

CZĘŚĆ I

Reformy systemów społeczno-gospodarczych na szczeblu krajowym

Rozdział 1. Szwedzki model państwa opiekuńczego: wnioski z perspektywy amerykańsko-szwedzkiej Birgitta Swedenborg 29

1.1. Wprowadzenie 29

1.2. Kryzys i wyjście z niego – szwedzka gospodarka od wczesnych lat dziewięćdziesiątych 31

1.3. Charakterystyka Modelu Szwedzkiego i wynikające z niej pytania 34

1.4. Analiza NBER-SNS: szwedzkie państwo opiekuńcze z amerykańskiej perspektywy 36

1.4.1. Uwagi wprowadzające 36

1.4.2. Polityka państwa opiekuńczego 38

1.4.3. Rynek pracy 40

1.4.4. Państwo opiekuńcze a wzrost gospodarczy 46

1.5. Wnioski 50

1.6. Nowy rząd, nowa polityka 54

1.7. Jakie stąd nauki? 56

Bibliografia 58

Rozdział 2. Elastyczność i bezpieczeństwo zatrudnienia (*flexicurity*) w Danii: wzór dla reform rynku pracy w Unii Europejskiej?

Per Kongshøj Madsen 59

2.1. Koncepcja *flexicurity* 59

2.2. *Flexicurity* jako strategia, stan rzeczy czy narzędzie analityczne? 60

- 2.3. Formy *flexicurity* 61
- 2.4. Poziom, regulacja i krajowe formy rozwiązań w zakresie *flexicurity* 63
- 2.5. Przypadek Danii 63
- 2.6. Uczyć się od sąsiadów? 66
- 2.7. Jakie są kryteria „dobrych praktyk *flexicurity*”? 69
- 2.8. W kierunku wspólnego zbioru zasad 70
- 2.9. W jakim kierunku faktycznie zmierza Unia Europejska? 74
- 2.10. Wnioski: czy uczyć się od Danii? 75

Bibliografia 76

Rozdział 3. Słowacja: historia reform *Ivan Mikloš* 78

- 3.1. Wprowadzenie 78
- 3.2. Zmiany gospodarcze i polityczne do roku 1998 pod rządami Mečiara 79
- 3.3. Reformy Dzurindy w latach 1998–2006 80
 - 3.3.1. Ramy makroekonomiczne i reforma finansów publicznych 82
 - 3.3.2. Reforma podatkowa 86
 - 3.3.3. Reforma emerytalna 95
 - 3.3.4. Reforma ochrony zdrowia 96
 - 3.3.5. Reforma systemu pomocy społecznej i reforma rynku pracy 97
 - 3.3.6. Reforma administracji publicznej i decentralizacja fiskalna 98
 - 3.3.7. Poprawa warunków otoczenia biznesu 99
- 3.4. Zmiany modelu społeczno-gospodarczego 99
- 3.5. Wpływ reform na poziom życia 101
- 3.6. Era Fico (2006–?) 105
- 3.7. Wnioski 109

Bibliografia 110

Rozdział 4. Czeski model społeczno-gospodarczy i jego ewolucja od początku transformacji do roku 2007 *Karel Dyba* 111

- 4.1. Wprowadzenie 111
- 4.2. Tło historyczne 112
- 4.3. Poszukiwanie strategii transformacji na początku lat dziewięćdziesiątych: dwie koncepcje transformacji 113
- 4.4. Realizacja wizji Klausa 116
 - 4.4.1. 1990: Etap rozgrzewki 116
 - 4.4.2. Rozwój po zdecydowanym rozpoczęciu reform 1 stycznia 1991 r. 119
- 4.5. Wybory roku 2006: czy centroprawicowy rząd koalicyjny zmieni orientację kraju? 126
 - 4.5.1. Główne cechy pakietu stabilizacji fiskalnej 127
 - 4.5.2. Zarys proponowanych reform systemu emerytalnego i ochrony zdrowia 128

4.6. Reformy rynku pracy w trakcie przemian 129

4.6.1. Rynek pracy za rządów Klausa 130

4.6.2. Rynek pracy pod rządami socjalistów 132

4.7. Wnioski 135

4.8. Aneks 136

Bibliografia 137

Rozdział 5. Przeszczerpy instytucjonalne w ramach transformacji
polskiej gospodarki i systemu politycznego*Jacek Rostowski* 138

5.1. Wprowadzenie 138

5.2. Dotychczasowe badania ekonomicznego znaczenia instytucji
i przeszczepiania instytucji 139

5.3. Tło historyczne 140

5.4. Polityka a instytucje w toku transformacji i odejścia od komunizmu:
niektóre problemy i definicje 1425.5. Przekształcenia i przeszczepianie instytucji w Polsce na wczesnym
etapie transformacji 143

5.5.1. Instytucje polityczne 143

5.5.2. Instytucje gospodarcze 144

5.6. Okres konsolidacji 147

5.6.1. Instytucje polityczne 147

5.6.2. Instytucje gospodarcze 148

5.7. Przyszłe wyzwania 150

5.8. Wnioski 151

Załącznik: Modelowanie oddziaływania instytucji i geografii na wzrost
gospodarczy 153

Bibliografia 156

Rozdział 6. Unia Europejska a dylematy nowych państw członkowskich
– przypadek Polski *Wojciech Bieńkowski* 157

6.1. Wprowadzenie 157

6.2. Dziedzictwo poprzedniego systemu a koszty transakcyjne 158

6.2.1. Transformacja ustrojowa w Polsce, jej charakter, proces
wdrażania i następstwa 158

6.2.2. Istota transformacji 158

6.2.3. Realizacja 160

6.2.4. Dziedzictwo poprzedniego systemu a koszty
transakcyjne 1616.3. Co dalej po zakończeniu transformacji i zapewnieniu członkostwa
w Unii Europejskiej? 1646.4. Dlaczego powinniśmy otwarcie wybrać model anglosaski
w Unii Europejskiej? 166

6.5. Wnioski 172

Bibliografia 172

CZĘŚĆ II

Wzrost gospodarczy i bezpieczeństwo w ujęciu porównawczym

Rozdział 7. Nowe wyzwania dla Modelu Europejskiego i jak im sprostać

Karl Aiginger 177

7.1. Wprowadzenie 177

7.2. Model europejski: jego odmiany i wyniki 178

7.3. Zadziwiające podobieństwo w długim okresie i jeszcze bardziej zaskakujące różnice w krótkim okresie 181

7.4. Wyróżnienie pięciu elementów strategii 182

7.5. Zdolność do zmian i rola instytucji 187

7.6. Podsumowanie 190

Załącznik 192

Bibliografia 193

Rozdział 8. Poza modelami i regulacjami: ekspansja na Wschód

a zamknięcie się w „nowej” Unii Europejskiej? *Walter D. Connor* 194

8.1. Wprowadzenie 194

8.2. Kultura i historia: granice i powiązania 196

8.3. Sprowadzenie zgub do domu: poszerzenie 2004 roku 201

8.4. 2007: niechętna ekspansja 203

8.5. Życie gospodarcze: dobrobyt/ubóstwo/wystarczalność 205

8.6. Życie gospodarcze: jego percepcja i jakość 208

8.7. Znużona Europa? 212

Bibliografia 215

Rozdział 9. Wolność gospodarcza, zaufanie i wzrost *Steve H. Hanke* 216

Bibliografia 222

Rozdział 10. Stany Zjednoczone a Unia Europejska: odmienne kultury i podejścia do nowoczesności *Andrzej Bryk* 223

10.1. Wprowadzenie 223

10.2. Amerykańskie Credo jako projekt uniwersalny 225

10.3. Amerykańskie i francuskie tradycje Oświecenia 230

10.4. Religia i dwie twarze Oświecenia 234

10.5. Republikanizm zdrowego rozsądku: elity a społeczeństwa 242

Bibliografia 255

CZĘŚĆ III

Kluczowe sektory w dążeniu do wzrostu gospodarczego i bezpieczeństwa socjalnego

Rozdział 11. Finanse publiczne a reformy strukturalne w Stanach Zjednoczonych i w Unii Europejskiej. Nauki dla nowych państw członkowskich *Filip Keereman, Siegfried Steinlein* 261

11.1. Wprowadzenie 261

11.2. Dochód na jednego mieszkańca i wydajność pracy w USA i UE: nieco wygładzonych faktów 262

- 11.3. Dotychczasowe doświadczenia nowych państw członkowskich w nadrabianiu zaległości 266
- 11.4. Szanse nadrobienia dystansu w przyszłości 270
- 11.5. Proces Lizboński 272
- 11.6. Reformy strukturalne w poprawionym Pakcie Stabilności i Wzrostu 278
- 11.7. Kompromis między reformami strukturalnymi a konsolidacją budżetu w praktyce 281
- 11.8. Wnioski 283

Bibliografia 284

Rozdział 12. Konkurencja a solidarność w szkolnictwie wyższym.

- Propozycja reformy zmierzającej do poprawy jakości i wzrostu bezpieczeństwa socjalnego na przykładzie Węgier *Lajos Bokros* 286
- 12.1. Wprowadzenie 286
- 12.2. Kryzys szkolnictwa wyższego w całej Europie Środkowo-Wschodniej 286
- 12.3. Istotne różnice między edukacją powszechną i szkolnictwem wyższym 287
- 12.4. Błędne przekonania rodem z XX wieku 289
- 12.5. Czy jest jakaś szansa przełamania tego błędnego koła? 291
- 12.6. Zadania instytucji szkolnictwa wyższego 291
- 12.7. Masa krytyczna reform 292
- 12.8. Restrukturyzacja uniwersytetów należących do Kościoła 294
- 12.9. Kiedy czesne wywiera istotny wpływ? 295
- 12.10. Świadomy wybór oparty na informacji 296
- 12.11. Prawdziwy charakter autonomii szkolnictwa wyższego 297

Rozdział 13. Wybór między wzrostem gospodarczym i bezpieczeństwem socjalnym a międzypokoleniowe różnice preferencji *Stanisław Gomułka* 299

- 13.1. Wprowadzenie 299
- 13.2. Model wzrostu 300
- 13.3. Dwa różne typy osób 302
- 13.4. Implikacje dla optymalnych strategii wzrostu 303
- 13.5. Chiny a Europa Środkowo-Wschodnia 304
- 13.6. Długookresowe czynniki ryzyka 305

Bibliografia 305

Rozdział 14. W poszukiwaniu doskonałego systemu regulacji

Ewa Freyberg 306

- 14.1. Wprowadzenie 306
- 14.2. Reforma regulacji w Unii Europejskiej 308
- 14.3. Przebieg reformy regulacji w Stanach Zjednoczonych 309
- 14.4. Współpraca Stanów Zjednoczonych z Unią Europejską 313
- 14.5. Najważniejsze cechy reformy regulacji w Stanach Zjednoczonych 315

14.6. Reforma systemu regulacji w Polsce	316
14.7. Program Reformy Regulacyjnej na lata 2006–2008	319
14.8. Przyszłe kierunki zmian w europejskim systemie regulacji	321
14.9. Podsumowanie	323
Bibliografia	324
Posłowie	326
Skorowidz	328